

Zuid-Hollands Landschap

*Dwalen over
paden en
lanen*

Door bos en polder

Ontdek het Keukenhofbosch en het
laarzenpad door Wassergeest

3 km & 3 km

Welkom in Wassergeest en het Keukenhofbosch

Iedereen kent de naam Keukenhof van de beroemde bloementuin. Minder bekend is dat je hier vlakbij prachtig kunt wandelen. Vanaf de startplaats kun je kiezen uit twee rondjes. In het Keukenhofbosch dwaal je over een beboste strandwal met lommerrijke lanen en paden. Veel natter is het polderland van Wassergeest, waar verwilderde hakhoutbossen en bloemrijke weilanden elkaar afwisselen. Let op: trek hier zeker laarzen of in geval waterdichte schoenen aan!

*Beleef
de natuur
dichtbij!*

Door bos en polder

OP WEG

Start

Parkeerplaats ter hoogte van Spekkelaan 18, 2161 GH Lisse.

[Bekijk in Google Maps](#)

Lengte

Bij de parkeerplaats kun je kiezen uit een rondje door het Keukenhofbosch (3 km) en het laarzenpad door Wassergeest (3 km). Beide routes zijn met gekleurde pijlen bewegwijzerd.

Bereikbaarheid

OV: neem vanaf station Leiden buslijn 90 richting Lisse. Stap uit bij halte Vuursteeglaan. Hiervandaan is het circa 25 minuten lopen naar de startplaats.

Plan mijn OV-reis →

Auto: ga vanuit Lisse richting de Keukenhof (Stationsweg). Sla na 300 m linksaf (Van Lyndenweg). Ga aan het einde rechtsaf. Na 500 m zie je de parkeerplaats achter de haakse bocht naar links.

Door bos en polder

Horeca

Op Landgoed Keukenhof kun je terecht bij **Restaurant De Hofboerderij**.

Rolstoelen

Zowel het rondje Keukenhofbosch als het laarzenpad door Wassergeest zijn niet geschikt voor rolstoelen. Landgoed Keukenhof is wel goed toegankelijk.

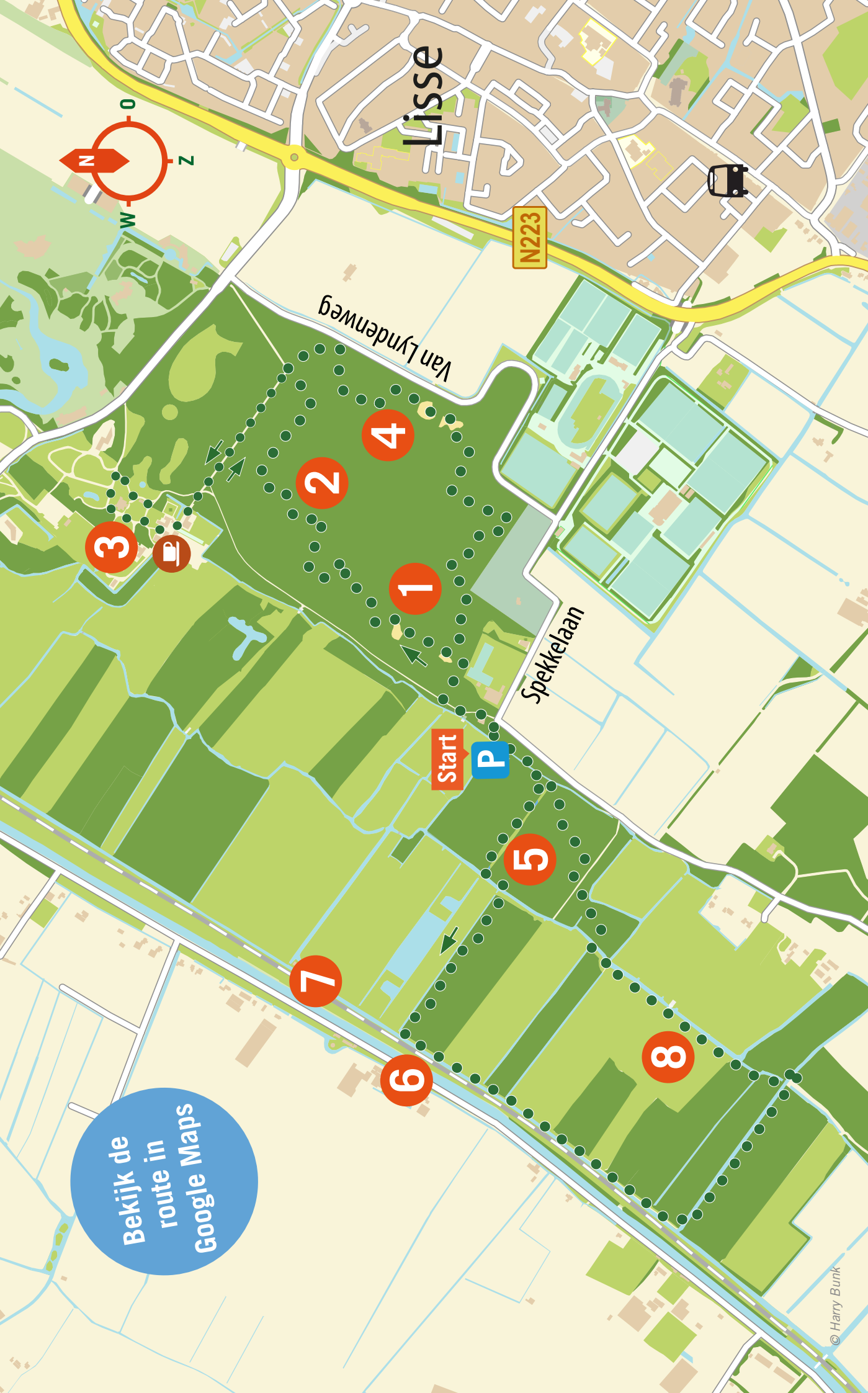
Honden

Honden mogen aangelijnd mee op het rondje door het Keukenhofbosch. Op het laarzenpad door Wassergeest zijn honden niet welkom.

Lageveensepolder

Door bos en polder

Tik op de nummers voor informatie

Voor het rondje Keukenhofbosch:

Wandel vanaf de parkeerplaats naar de doorgaande weg en ga in de bocht linksaf via het brede bospad. Volg vanaf wandelknooppunt 32 de bordjes met de groene pijlen. Ga na 50 m rechtsaf. Ga na de kruising van paden bij wandelknooppunt 33 linksaf. Volg de groene pijlen door het bos.

1 **Beboste duinen**

In het vlakke bollenlandschap vallen de heuvels van het Keukenhofbosch direct op. Het zijn van oorsprong duinen, lang geleden door de Noordzee achtergelaten. Ooit lagen hier veel meer duinen, maar die zijn bijna allemaal afgegraven. Eerst omdat het zand

Knoestige eiken en beuken in het Keukenhofbosch

nodig was om de slappe grond onder huizen en steden te verstevigen, later omdat bloembollen het uitstekend bleken te doen op afgegraven zandgrond. Eind 19e eeuw wilden de bollentelers ook deze duinen afgraven, maar de toenmalige eigenaar, graaf Van Lynden, weigerde koppig om zijn bos prijs te geven aan de ‘vooruitgang’.

2 Ransuilen

Knoestige eiken, beuken en een enkele den vullen het bos. In de holtes van de oude bomen nestelen spechten, duiven, mezen en uilen. Goed opletten, want overdag kun je tussen de takken een ransuil spotten. Je herkent hem aan de naar boven wijzende oorpluimen en soms een duister *whoee*. Jagen doet de ransuil in de omliggende velden, met veldmuizen als grote favoriet.

Na ruim 1 km kom je bij een kruising met een bankje en een groene haag.

Voor een extra uitstapje naar Kasteel Keukenhof: ga linksaf en volg de rechte laan. Wandel na 350 m door het hek en maak een rondje over het landgoed. Wandel dan terug via dezelfde laan.

3 Kasteel Keukenhof

De naam Keukenhof zegt het al: aan het einde van de middeleeuwen lag op deze plek een tuin waar groenten en fruit voor Kasteel Teylingen werden geteeld. Later werd op de duinen een bos aangelegd voor de jacht. Het huidige sprookjeskasteel

verrees in 1862 op de plek van een ouder landhuis. De laatste adellijke bewoner was graaf Van Lynden. Nu mag je gratis wandelen over het prachtige **landgoed**, dat talrijke verrassingen herbergt. Je ontdekt onder meer een washuis, een pachtboerderij met restaurant, een ommuurde bloementuin, een kinderboerderij, speelse kunst en het **LAM museum**. In de zomer en de herfst zorgen de tuinen voor een kleurrijk feestje. In het voorjaar is alles gericht op de wereldberoemde bloemententoonstelling, die sinds 1949 in een ander deel van het landgoed wordt georganiseerd.

Voor de hoofdroute: volg op de kruising bij het bankje de groene pijlen en ga na 5 m rechtsaf.

kaart

4 Hakhout

Eerder wandelde je door een beukenbos met weinig onderbegroeiing. Hier staan ook eiken en dennen, met daaronder een groen tapijt met vooral veel varens. De eiken werden vroeger gebruikt als hakhout. Jonge stammen werden vlak boven de grond afgehakt, waarna de bomen opnieuw uitliepen. Deze bomen herken je aan een zeer brede voet, met daarboven één of twee dunnere stammen.

Je komt terug bij wandelknooppunt 33. Wandel rechtdoor en sla aan het einde van het pad links af. Ga bij wandelknooppunt 32 rechtdoor en wandel terug naar de parkeerplaats.

Voor het laarzenpad door Wassergeest:

Wandel naar het informatiebord van het Zuid-Hollands Landschap aan het einde van de parkeerplaats en volg het wandelpad daarachter. Ga na 85 m rechtsaf over een bruggetje en dan linksaf. Na 40 m kom je bij een routepaal. Ga rechtsaf en volg vanaf nu de oranje pijlen met daarin twee laarzen.

5 **Junglebos**

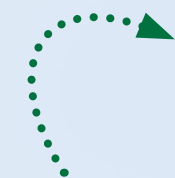
Eenmaal in het junglebos begrijp je waarom dit een 'laarzenpad' wordt genoemd. Op de natste stukken heeft het Zuid-Hollands Landschap gezorgd voor bruggen en boomstammetjes, maar het blijft een avontuurlijke wandeling.

Bruggetjes overspannen de sloten

De Lageveense Polder hoorde vroeger bij Landgoed Wassergeest, dat rond 1660 werd gesticht. Dit laaggelegen reststukje tussen twee strandwallen was zo nat dat de grond alleen kon worden gebruikt als weiland of voor de aanplant van hakhout. Hier zie je wat er gebeurt als zo'n hakhoutbos niet wordt onderhouden: els, es en eik zijn flink doorgeschoten. Braam, kamperfoelie en hop slingeren zich als lianen rond de bomen. Blijf ook even staan om naar het concert van de bosvogels te luisteren. Bij de waterpartijen maak je kans op een blauw-oranje ijsvogel!

Ga na ruim 300 m het bruggetje over en klim even verder over het prikkeldraad. Volg het smalle bospad tot het einde vlak voor de spoorlijn.

ijsvogel

De trekvaart vóór de aanleg van de spoorlijn

6 Trekvaart

Net achter de spoorlijn ligt de trekvaart tussen Leiden en Haarlem. Bijzonder: dit ruim 28 km lange kanaal werd in 1657 door 1500 man gegraven in een tijdbestek van nog geen jaar! Direct na de opening startte een vaste dienstregeling tussen beide steden. De schipper liep – soms met paard – over het jaagpad naast de vaart en trok aan een touw zijn schuit voort. Aanvankelijk werden vooral passagiers vervoerd. Daaraan kwam geleidelijk een einde na de aanleg van de spoorlijn in 1842. De laatste trekschuit vertrok in 1860 uit Leiden. Daarna werd het kanaal nog gebruikt om afgegraven duinzand met schuiten af te voeren.

7 Molens

Kijk vanaf de bosrand naar rechts en twee molens komen in beeld. De Hogeveensemolen (aan de overkant van de vaart) werd in 1654 gebouwd om de achterliggende polder droog te malen. De Lageveensemolen (rechts) is een wipmolen. Bij dit oude molentype moet de molenaar het hele bovenhuis draaien om de wieken in de wind te zetten. Oorspronkelijk stond de molen vlak bij de Hogeveensemolen, maar zowel voor de aanleg van de trekvaart als voor de bouw van de spoorlijn moest de molen worden verplaatst. Wat je nu ziet is een herbouw uit 1890. Kort daarvoor was de voorganger afgebrand, mogelijk door een vonk van een langsrijdende stoomlocomotief.

Soms doorbreekt een trein de stilte

Volg vanuit het bos het pad naar links, langs de spoorlijn. Klim over de hekken via de (soms hoge) opstapjes. Het pad eindigt na 700 m. Neem hier het smalle pad naar links.

Je passeert een brug en knooppunt 25. Ga na ruim 350 m eerst rechtdoor en even verder linksaf over het bruggetje, blijf de oranje pijlen volgen. Het pad brengt je door een weiland.

kaart

8 Bloemrijke graslanden

Tussen de stroken bos liggen natte graslanden. Hier is het beheer gericht op verschraling: niet bemesten, wel maaien en dan het maaisel afvoeren. Zo ontstaat een grond met weinig voedingsstoffen en dat is gunstig voor soorten als pinksterbloem, ratelaar en rietorchis. Op die bloemen komen weer vlinders af. Daarboven speuren roofvogels en in de schemering ook vleermuizen naar prooi. De grote zilverreiger vindt zijn voedsel vooral in en langs de sloten.

Ga aan het einde over het hek en even verder rechts over de brug. Volg de oranje pijlen terug naar de parkeerplaats. Hopelijk heb je genoten van een heerlijke wandelroute!

Rietorchis

Tips voor optimaal gebruik

Deze interactieve PDF is speciaal bedoeld om er met je mobiele telefoon op uit te gaan. Met de knoppen kun je snel tussen de bezienswaardigheden en de routekaart bladeren. Voor de filmpjes, vogelgeluiden en links naar websites heb je verbinding met het internet nodig. Maar het kan ook prima zonder.

De route downloaden

Download de route thuis al naar je telefoon. Hoe?

Android: mail de PDF naar jezelf als bijlage of download via Google Drive. Op je telefoon staat vaak een app om PDF's te lezen.

iPhone: mail de PDF naar jezelf of download via iTunes. Voeg de PDF toe aan je iBooks via dit icoontje: .

De route uitprinten

Toch liever de route thuis uitprinten? Open de PDF in Acrobat Reader. Kies in het menu: Bestand > Afdrukken > Meerdere pagina's per vel > 2 op 2 > Afdrukken.

Gebruikmaken van Google Maps

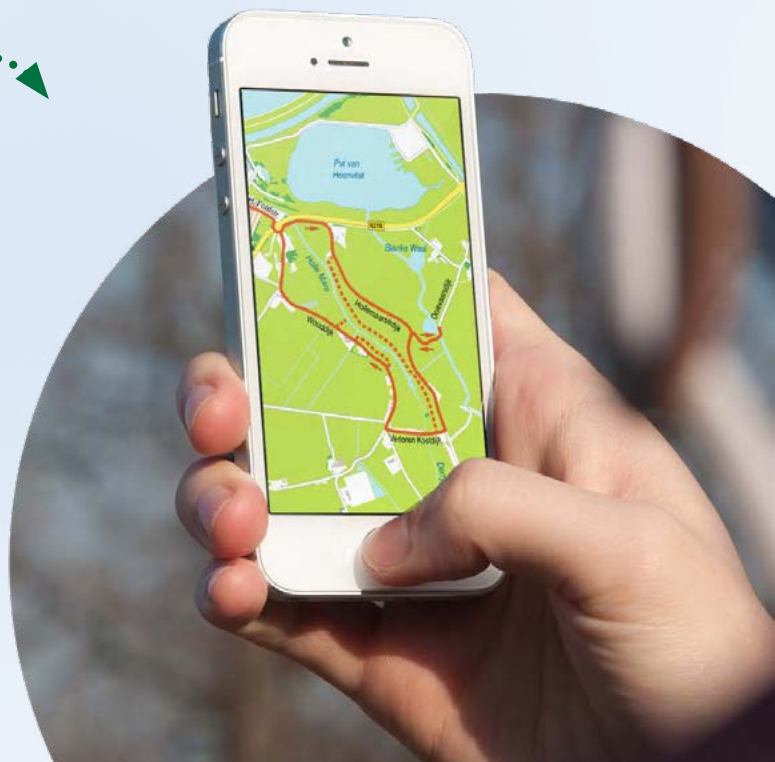
Wil je tijdens het wandelen precies weten waar je bent? Klik dan in de routekaart op de blauwe knop. Een stip in Google Maps toont je exacte locatie ten opzichte van de route. Zorg ervoor dat op je telefoon locatievoorziening aan staat.

Wandelen met GPX

Deze route is ook beschikbaar als GPX-bestand. Hiermee volg de je route via je telefoon. Je hebt dan wel een app nodig die GPX-bestanden kan openen en de locatievoorziening van je telefoon moet aan staan. **Op onze website** vind je tips en enkele aanbevolen apps voor Android en iPhone.

[Download het GPX-bestand](#)

*Op pad
met je mobiel*

Tikkie voor de natuur!

Voor mooie routes is jaarlijks veel geld nodig.
Bruggetjes, hekwerk en bebording...

Wij houden het allemaal bij en zorgen ervoor
dat de natuur in topconditie blijft.

Iedereen kan hier gratis van genieten, maar
zonder donaties is dat niet op te brengen.
Help je mee onze routes in stand te houden?

Doe een Tikkie en steun de natuur.

*Boswachter
Maarten*

*Alvast bedankt
voor je donatie!*

Zuid-Hollands Landschap

Lekker gewandeld?

We zijn heel benieuwd wat je van de route vond en hoe het was om door onze natuurgebieden te wandelen. Reacties zijn voor ons heel waardevol voor het verbeteren en up-to-date houden van onze routes. Suggesties, opmerkingen en complimenten zijn welkom!

*Geef je mening
en help mee!*

Beoordeel deze route

*Volg het
Zuid-Hollands
Landschap!*

Zuid-Hollands Landschap